

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Den gamle Gravsteen.

Citation: Andersen, H. C.: "Den gamle Gravsteen.", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. II kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 288. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr02val-shoot-workid98786.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. II kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Den gamle Gravsteen.

I en af de smaa Kjøbsteder, hos en Mand, der havde sin egen Gaard, sad hele Familien i Kreds sammen om Aftenen, paa den Aarstid, da man siger »Aftenen længes;« det var endnu mildt og varmt; Lampen var tændt, de lange Gardiner hang ned for Vinduerne, hvor der stode Blomsterpotter, og udenfor var det et deiligt Maaneskin; men det talte de nu ikke om, de talte om en gammel, stor Steen, der laae nede i Gaarden, tæt ved Kjøkkendøren, hvor Pigerne tidt opstillede det skurede Kobbertøi, for at det skulde tørres i Solen, og hvor Børnene gjerne legede, - det var egentlig en gammel Gravsteen.

»Ja,« sagde Manden i Huset, »jeg troer den er fra den gamle nedbrudte Klosterkirke; der blev jo solgt baade Prædikestol, Epitaphier og Gravstene! min salig Fader købte flere af disse, de bleve slaaede itu til Brolægning, men denne Steen blev tilovers og er siden bleven liggende i Gaarden.«

»Man kan godt see, at det er en Gravsteen,« sagde den ældste af Børnene, »der er endnu at see paa den et Timeglas og et Stykke af en Engel, men Indskriften der stod, er næsten reent slettet ud, undtagen det Navn *Preben* og et stort »S«, der staaer lige bag efter og lidt længer nede »*Marthe*;« men mere kan man ikke faae ud og det er da kun, naar det har regnet eller vi have vasket den, at det staaer tydeligt.«

---289

»Herre Gud, det er *Preben Svanes* og hans Hustrues Gravsteen!« sagde en gammel Mand derinde, der kunde, i sin Alder, godt være Bedstefader til dem Allesammen i Stuen. »Ja, det Ægtepar var et af de sidste som bleve jordede paa den gamle Klosterkirkegaard! det var et gammelt, hæderligt Par fra mine Drengear! Alle kjendte dem, og Alle holdt af dem, de vare Alders-Kongeparret her i Byen! Folk sagde om dem at de eiede over en Tønde Guld, og dog gik de simpelt klædt, i det groveste Tøi, men deres Linned var saa skinnende hvidt. Det var et deiligt gammelt Par, *Preben* og *Marthe*! - Naar de sad paa Bænken, der var oppe paa Husets høie Steentrappe, som det gamle Lindetræ heldede sine Grene over, og de nikkede venligt og mildt, saa blev man ordenlig glad derved. De vare saa mageløse gode mod de Fattige! de bespiste dem, de klædte dem, og der var Fornuft og sand Christendom i al deres Godgjørenhed. Først døde Konen! jeg husker den Dag saa godt! jeg var en lille Dreng og med min Fader inde hos gamle *Preben*, lige idet at hun var hensovet; den gamle Mand var saa bevæget, græd, som et Barn. - Liget laae endnu i Sovekammeret, tæt ved, hvor vi sad, - han talte til min Fader og et Par Naboer, om hvor eensomt der nu vilde blive, hvor velsignet hun havde været, hvormange Aar de havde levet sammen, og hvorledes det gik til at de bleve kjendte med hinanden og fik hinanden kjær; jeg var som sagt, lille, og stod og hørte til, men det opfyldte mig forunderligt at høre paa den gamle Mand, og see, hvorledes han mere og mere blev livlig, fik røde Kinder, idet han talte om Forlovelses Dagene, hvor yndig hun havde været, hvormange smaa uskyldige Omveie han havde gaaet for at træffes med hende, og han talte om Bryllups-Dagen, hans Øine lyste derved, han levede ligesom tilbage igjen i den Glædes-Tid, og saa laae hun nu inde i Kammeret tæt ved død, en gammel Kone, og han var en gammel Mand og talte om Haabets Tid! - ja, ja, saaledes gaaer det! Da var jeg et Barn kuns og nu er jeg gammel, gammel, som *Preben Svane*. Tiden gaaer og Alting skifter! - Jeg husker saa godt hendes Begravelses-Dag, gamle *Preben* gik lige bag efter

*
- 290

Liigkisten. Et Par Aar forud havde Ægteparret ladet deres Gravsteen hugge med Indskrift og Navne, paa Dødsaaet nær; Stenen blev om Aftenen kjørt hen og lagt paa Graven, - og Aaret efter løftedes den igjen og gamle *Preben* kom ned til sin Hustru. - Der var ikke den Rigdom efter dem, som Folk havde troet og sagt, det der var, kom til Familien, langt ude, den man aldrig før havde vidst om. Det Bindingsværks Huus, med Bænken paa den høie Steentrappe under Lindetræet, blev revet ned af Magistraten, thi det var altfor brøstfældigt til at de turde lade det staae. Siden, da det gik med Klosterkirken ligesaadan og Kirkegaarden blev hævet, saa kom *Prebens* og *Marthes* Gravsteen, som Alt derfra, til hvem, der vilde købe det, og nu er det truffet saa, at den ikke er bleven slaaet i Stykker og brugt, men ligger endnu i Gaarden til Legested for de Smaa, og til Hylde for Pigens skurede Kjøkkentøi. - Den brolagte Gade gaaer nu hen over gamle *Prebens* og hans Hustrues Hvilested; Ingen husker dem mere!«

Og den gamle Mand, som fortalte alt dette, rystede veemodig med Hovedet. »Glemmes!« - »Alt skal glemmes!« sagde han.

Og saa talte de i Stuen om andre Ting; men den mindste Dreng derinde, et Barn med store, alvorlige Øine, krøb op paa Stolen bag Gardinerne, og saae ned i Gaarden, hvor Maanen skinnede klart paa den store Steen, der altid før havde syntes ham tom og flad, men nu laae der, som et heelt stort Blad af en Historiebog. Alt hvad Drengen havde hørt om *Preben* og hans Hustru havde Stenen inde; og han saae paa den, og han saae op mod den klare, lyse Maane, i den rene, høie Luft og det var ligesom et Guds Ansigt, der skinnede ud over Jorden.

»Glemmes! - Alt skal glemmes!« lød det inde i Stuen, og *i det Øieblik* kyssede en usynlig Engel Drengens Bryst og Pande og hviskede stille: »Gjem det givne Frøcorn vel, gjem det til Modenhedens Tid! - Ved Dig, du Barn, skal den udslettede Indskrift, den smuldrende Gravsteen, med lyse gyldne Træk staae for kommende Slægter! Det gamle Ægtepar skulle igjen Arm i Arm, vandre did gennem de gamle Gader, og smilende med friske, røde Kinder, sidde paa Steentrappen under Lindetræet, og nikke til Fattig og Rig. Frøcornet fra denne Time vil, gennem Aaringer, voxe til et blomstrende Digterværk. *Det Gode* og *Skjønne* glemmes ikke, det lever i Sagn og Sange.«

*